

q B Y20

Bubl

FISKERIDIREKTORATETS
HAVFORSKNINGSINSTITUTT

26 NOV. 1984

INTERN TOKTRAPPORT

FARTØY: F/F "G.O.SARS" (Tokt nr 7)
AVGANG: Bergen, 10.juli 1984 kl. 10.00
ANLØP: Bergen, 16.juli og Aberdeen 22.juli
ANKOMST: Bergen, 1.august
OMRÅDE: Nordlige Nordsjøen og Shetland-Orkenøyene vest til 4°V.
FORMÅL: Kartlegge utbredelse og mengde av 0-gruppe torsk-fisk og gytemoden sild. In situ måling av målstyrke hos sild. Adferdsobservasjoner på sild. Hydrografi.

PERSONELL: A. Aglen, P.Bangstad (16.7-1.8), O.Dahl, K.Fpote (23.7-1.8), A.L.Johnsen (16.7-1.8), J.Lahn-Johannessen, Ø.Nævdal (10.-16.7), A.Skorpen (10.-16.7). Fra Simrad deltok H.Solli og F. Kristensen (23.7-1.8) og fra "Karmøybladet" H.Hyttebakk (10.-16.7).

INST.PERS.: K. Hansen. T. Mørk og A.Roald

FARTØY: F/F "ELDJARN" (Tokt nr 10B)
AVGANG: Bergen, 20.juli 1984 kl. 17.00
ANKOMST: Bergen, 1.august
OMRÅDE: Nordlige Nordsjøen
FORMÅL: Kartlegge 0-gruppe torsk-fisk og sild i samarbeid med F/F "G.O.Sars". Hydrografi. Innsamling av klorofyll, næringssalter og oksygen.

PERSONELL: V.Eriksen, H. Larsen, R.Ljøen, R.Pettersen, O.Smedstad, S.Torheim.

INSTR.PERS.: Ø.Torgersen, R. Pedersen.

MATERIALE OG METODER

I juli gjennomførte F/F "G.O.Sars" og F/F "Eldjarn" et samarbeidstokt i den nordlige del av Nordsjøen for primært å kartlegge akustisk utbredelse og tallrikhet av 0-gruppe torskefisk (Fig. 1 og 4). F/F "G.O.Sars" fortsatte undersøkelsene i kystnære farvann rundt Shetland og på bankplatået vest for Shetland - Orknøyene, kombinert med kartlegging av gytemoden sild (Fig. 2 og 3). Sistnevnte omfattet også måling av målstyrke hos sild og adferdsstudier.

Akustisk utstyr og bunntrålutstyr var tilnærmet likt på begge fartøyer, bortsett fra tråldørenes form, vekt og areal (Tabell 1 og 2). Standard pelagisk trål ble brukt på F/F "Eldjarn" og på "G.O.Sars" i perioden 10 - 16 juli (Fig. 1). Senere skiftet F/F "G.O.Sars" over til en svensk sildetrål (Fotø, modell 80).

Integratorverdiene av blandete forekomster av 0-gruppe fisk ble fordelt på basis av prosentvis antall av hver art i de pelagiske trålfangstene innenfor hvert statistisk rektangel på ca 30 x 30 naut.mil. Det ble ikke foretatt justeringer mellom dag- og nattregistreringer.* Blandete forekomster av større fisk ble på tilsvarende måte fordelt ut fra prosentvis vekt av hver art.

For sammenligning av registreringene mellom de to fartøyene, ble det gjennomført en viss overlapping av dekkningen i Nordsjøen. De gjennomsnittlige integratorverdier for hver kategori registreringer ble beregnet innenfor statistiske rektangler. I overlappende rektangler ble middelverdien veid i relasjon til utseilt distanse pr. fartøy.

Antall 0-gruppe fisk pr. statistisk rektangel ble beregnet ved å omregne integratorverdien (M) fordelt på arter, til antall fisk ved formelen:

Antall fisk = $M \times 0.1 \times 10^{-0.1TS}$ x rektangelarealet, hvor

$TS = 21.8 \times \log \bar{L} - 74.9$ og $\bar{L}$ er artens middellengde (Dalen et al. 1984).

Hydrografiske stasjoner ble tatt med CTD-sonde over det undersøkte området. F/F "Eldjarn" innsamlet prøver for analyse av klorofyll, oksygen og næringssalter med vannhenter i forbindelse med hydrografiske stasjoner.

Totalt ble det tatt 52 pelagiske-, 35 bunntrål-, 100 CTD- og 21 vannhenterstasjoner.

* Sammenligning av 0-gruppeverdier på samme kurs dag og natt viste ca 10% lavere verdier om natten.

RESULTATER

Hydrografi

Figurene 5 og 6 viser temperatur og saltholdighet i overflaten og ved bunnen i siste halvparten av juli. Kartene bygger på observasjoner tatt med "Eldjarn" og "G.O.Sars" i perioden 18 juli til 1 august, og supplert med noen stasjoner i Norskerenna fra midten av juli. Snittet Utsira - Start Point, Fig. 7 ble tatt i midten av juli.

Isopleter fra bunnskiktet antyder en forholdsvis markert innstømning av atlantisk vann over Revkanten og den østlige delen av Nordsjøplatået. Saltholdigheten er noe over gjennomsnittet for årstiden mens temperaturen er normal. Innstrømningen på platået sperres av saltfattigere vannmasser på midtre delen av Nordsjøen og gir en relativt skarp horisontalgradient omkring 58°N .

En rest av det utstrømmende Skagerrak-vannet ligger over Revkanten vest av Karmøy. Utstrømningen er beskrevet i Intern toktrapport fra M.Sars og Eldjarn i perioden 15 juni til 18 juli (makrellundersøkelser).

Denne utstrømningen sammen med den Atlantiske innstrømningen i bunnskiktet har gitt en unormal sterk vertikal skiktning over den østlige delen av undersøkelsesområdet (se Fig. 7).

0-gruppe torskefisk

Som vist på Fig. 8 synes det ikke å ha vært noen systematisk forskjell på registreringene av 0-gruppe fisk mellom fartøyene, og beregningene er derfor basert på samtlige data fra F/F "G.O. Sars" og F/F "Eldjarn". 0-gruppe fisk ble registrert over hele bankplatået og i hele vannsøylen ned til ca 10 m over bunn. Registreringene viste at 0-gruppen foretok vertikalvandring mot dypere vann om dagen og grunnere vann om natten. Dette var særlig markert for øyepål. Bunntrålstasjonene viste at innslaget av 0-gruppe fisk var ubetydelig, uansett tid på døgnet (Tabell 4 og 6). Om natten forsvant imidlertid noe av registreringene mot overflaten og sto over ekkoloddens svingerdyp, verifisert bl.a. av pelagiske tråltrekk nær overflaten (Tabell 3 og 5). Dette er ikke tatt hensyn til ved beregningene. Fangstene av 0-gruppe besto omtrent bare av øyepål, torsk, hyse og hvitting.

0-gruppe øyepål ble funnet i to adskilte forekomster (Fig. 9A). De største forekomstene ble funnet i det sørøstlige hjørnet av det undersøkte område, men tiden tillot ikke å finne den sørlige begrensning. Tallrikheten av 0-gruppe øyepål øst for 1°V ble beregnet til $83.07 \cdot 10^9$ og vestenfor til $41.13 \cdot 10^9$, tilsammen $124.20 \cdot 10^9$ individer.

0-gruppe torsk ble funnet som en liten, isolert forekomst i den nordøstlige del av Nordsjøen (Fig. 9B). Tallrikheten ble beregnet til $0.757 \cdot 10^9$ individer.

0-gruppe hyse sto spredt over hele det undersøkte området, med de største konsentrasjonene øst for Shetland (Fig. 9C). Tallrikheten ble beregnet til $41.95 \cdot 10^9$.

0-gruppe hvitting ble også registrert i hele området, men med hovedtyngden i den sørvestlige del av Nordsjøområdet (Fig. 9D). Tallrikheten ble beregnet til $68.82 \cdot 10^9$.

Større fisk

Sild ble funnet i kystnære farvann rundt Shetland - Orknøyene og på Fladengrunn. Resultatene vil bli presentert i egen intern rapport.

Kolmule sto konsentrert i den vestlige del av Norskerennen (Fig. 10A). Verdiene inkluderer også noe vassild og bunnfisk.

Laksesild opptrådte i spredte og tynne forekomster og er ikke tatt med i rapporten.

Sei ble registrert i betydelige mengder over nesten hele bankplataet nord for $58^{\circ}30'\text{N}$ (Fig. 10B).

I-gruppe og eldre øyepål var fordelt over hele bankplataet med hovedtyngden på Fladengrunn (Fig. 10C).

Fordeling av annen bunnfisk er vist på Fig. 10D. Denne gruppen omfatter vesentlig hyse og hvitting (Tabell 4 og 6).

KOMMENTARER

Det er vanskelig å vurdere verdien av 0-gruppeundersøkelsene før det foreligger en serie tilsvarende observasjoner som kan sammenlignes med andre mål for års-

klassenes styrke. Tidspunktet for årets undersøkelser var gunstig. 0-gruppen syntes stor nok til å bli fisket representativt med trål, samtidig som den ennå ikke hadde begynt å bunnslå seg om dagen. Framtidige 0-gruppetokt i Nordsjøen bør derfor utføres med to fartøyer i 2-3 uker i slutten av juli.

REFERANSER

DALEN, J. et al. 1984. Preliminary report of the Norwegian investigations on young cod and haddock in the Barents Sea during the winter 1984. Coun. Meet. int. Coun. Explor. Sea, 1984 (G: 44): 1-26.

Bergen, 12 november 1984

A. Aglen

J. Lahn-Johannessen

R. Ljøen

O. Smedstad

Tabell 1. Tekniske data og innstillinger for akustisk utstyr.

	F/F "G.O.SARS"	F/F "ELDJARN"
Ekkolodd	Simrad EK 400	Simrad EK 400
Frekvens	38 kHz	38 kHz
Mottakerforsterkning	- 10 dB	- 20 dB
Tidsvarierte forsterkning	20 log R+2·0.008·R	20 log R+2·0.008·R
Pulslengde	1.0 ms	1.0 ms
Båndbredde	3.3 kHz	3.3 kHz
Svinger	45 x 48 cm	30 x 30 cm
Effektiv strålevinkel (10 x log Ψ)	- 23.2 dB	- 19.6 dB
Dybdeområde	150 m	150/250 m
Kildenivå + mottakerfølsomhet	134,4 dB	141,3 dB
Integrator	NORD-10 computer	NORD-10 computer
Integratorforsterkning	40 dB	40 dB
Integratorsterskelnivå	17 millivolt	28 millivolt
Instrumentkonstant (C _I) ¹⁾	0.087	0.104
Siste kalibreringsdato	25 Juli	14 Juni

1) enheten er m² ideelt reflekterende mål pr. kvadrat nautisk mil sjøoverflate pr. mm.

Tabell 2. Tekniske data for trålutstyr

Tråltype	F/F "G.O.SARS"		F/F "ELDJARN"	
	Pelagisk	Bunntrål	Pelagisk	Bunntrål
	Fotø(mod.80) ¹⁾ sildetrål	Campelen super 1800 reke-trål	Lodde-trål	Campelen super 1800 reke-trål
Vertikalåpning (m)	15	5	15	5
Maskevidde foran i trålen (mm)	6400	80	200	80
Maskevidde i dekknett (mm)	11	6	10	6
Sveiplengde (m)	110	40	80	40
Tråldørenes form	Sirkulær		Rektangulær	
Tråldørenes vekt (kg)	750		1700	
Tråldørenes areal (m ²)	4,6		8	

1) F/F "G.O.Sars" brukte lodde-trål i perioden 10 - 17 juli.

Tabell 3. "G.O.Sars" 10-31 juli 1984. Pelagiske trålfangster i antall og vekt (kg) pr. naut. mil.

St nr.	Pos.	Dyp	Antall vekt	0-gruppe				Eldre fisk								
				Torsk	Hyse	Hvitting	Øyepål	Torsk	Hyse	Hvitting	Øyepål	Sei	Sild	Andre		
330	N61°22' E01°27'	30	N		28	1										1
			W		0.1											2.3
331	"61°33' "01°15'	70	N	1	204	3										8
			W		0.4											2.9
333	"61°07' "00°37'	120	N													1
			W						2							0.4
334	"61°07' "01°00'	25	N	8	321	20			2.6							1
			W		1.0											
335	"61°07' "01°25'	95	N	1	60	4			7	1						55
			W		0.3				6.5	0.5						1.5
336	"60°52' "02°05'	40	N	1	531	26			1							1
			W		1.3	0.4			0.3							0.7
337	"60°52' "01°11'	100	N	3	62	3			4	3						1
			W		0.3				2.8	1.7						0.4
338	"60°52' "00°37'	120	N		10	8			2							
			W						1.3							
339	"60°37' "00°37'	35	N	3	179	15										7
			W		0.5											0.5
340	"60°36' "01°30'	5	N	26	876	89				1						
			W	0.1	3.0	0.1				0.7						
341	"60°22' "02°58'	90	N		32	5			4	2						
			W		0.1				3.3	0.5						
343	"60°22' "01°58'	5	N	1	114	33										
			W		0.4											
344	"60°22' "01°46'	50	N	12	38	32	3		4	1						3
			W		0.1				1.6	0.6						
345	"60°22' "00°38'	30	N	11	2535	455	15									
			W		6.6	0.5										
347	"60°19' W00°26'	70	N		304	387				2						1
			W		0.8	0.3				1.5						0.1
348	"60°06' "00°30'	30	N		2519	433										
			W		14.6	0.6										
349	"59°52' E00°06'	5	N	36	760	114	909									
			W	0.1	2.3	0.1	0.9									
351	"59°52' "01°50'	75	N		46	9	1									
			W		0.1											
353	"60°07' "01°41'	30	N	2	19	10	85				5					21
			W				0.1				2.9					0.7
354	"60°07' "01°26'	17	N	52	1212	383	2778				1					2
			W	0.1	3.6	0.6	3.7				0.8					0.8
355	"60°07' "00°31'	55	N	6	224	23					1					
			W		1.0						0.4					
365	"59°33' W03°14'	15	N				7300			1						3
			W				9.5			0.3						0.6
370	"59°27' "01°58'	5	N		14	430	5911									13
			W		0.1	0.8	9.0									1.0
374	"58°48' "01°44'	5	N		32	457				2	1					16
			W		0.1	0.8				0.3	0.3					1.3
376	"57°56' "01°10'	17	N		103	1406										+
			W		0.4	3.9										0.1
377	"58°20' "01°08'	45	N		38	405										+
			W		0.1	1.1										1.8
383	"59°55' "01°11'	70	N		55	16	20	4	55							4
			W		0.2			0.9	0.3							0.9
384	"59°55' "01°03'	80	N	1	60	175	472				13	3				73
			W		0.1	0.9	1.3				4.2	0.8				14.7
387	"58°55' "00°53'	110	N		39	76					+					28
			W		0.1	0.2					0.2					0.7
389	"59°17' "01°09'	35	N	2	114	17										
			W		0.9											
396	"59°28' "01°10'	90	N		168	483					6					
			W		0.7	0.9					1.7					
401	"60°14' "00°41'	25	N		381	302										11
			W		2.0	0.5										2.1
402	"60°11' "00°38'	30	N		154	117										7
			W		0.8	0.2										1.7
405	"60°26' "00°58'	5	N			20	3				1					3
			W								0.1					6

Tabell 4. "G.O.Sars" 10-31 juli 1984. Bunntårfangster i antall og vekt (kg) pr. 3 naut. mil.

St. nr.	Pos.	Dyp	Antall vekt	0-gruppe				Eldre fisk						
				Torsk	Hyse	Hvitting	Øyepål	Torsk	Hyse	Hvitting	Øyepål	Sei	Sild	Andre
359	N60°35' W00°10'	125	N	32				2	2		2010			28
			W	0.2				0.8	1.6		35.0			34.0
361	"60°51' "00°32'	111	N								493	98		98
			W								14.0	204.0		20.6
369	"59°40' "02°28'	83	N	3			31	15	38	12	59	1		239
			W				0.1	9.0	18.0	2.2	1.7	0.7		77.2
378	"58°29' "01°16'	105	N	72					1160	268	7128		232	784
			W	0.8					116.0	66.0	132.0		32.0	38.4
380	"58°38' "00°19'	132	N					2	125	12	1014	11	324	12
			W					2.3	9.0	2.7	26.7	14.3	34.8	0.5
381	"59°58' "00°49'	125	N					18	554	84	10154	50	2	500
			W					88.0	90.6	28.6	176.0	59.0	0.6	30.6
385	"59°39' "00°45'	132	N	20				1	128	21	843	60		82
			W	0.2				0.5	38.8	6.0	16.1	70.5		11.7
386	"59°10' "00°34'	134	N					2	422	28	12672	5	164	90
			W					6.1	45.0	10.7	281.9	19.7	19.4	10.3
391	"60°00' "02°38'	96	N					13	84	32	109	11		176
			W					12.2	37.2	11.9	3.7	8.0		60.7
394	"60°11' "02°03'	83	N	8			8		28	4	8			228
			W						18.0	1.2	0.2			57.6
397	"59°18' "01°10'	120	N	1963				5	850	216	2243			410
			W	28.3				1.9	92.6	73.4	49.9			47.7
398	"59°42' "00°50'	125	N	142				6	548	54	1734	260		230
			W	1.8				5.4	100.0	17.0	34.0	202.0		19.6
400	"60°10' "00°30'	116	N	207		3	1	8	195	48	613	51		9
			W	1.5				12.1	58.7	18.4	12.3	47.1		3.4
406	"60°44' E02°56'		N	34				1	177		1440	46		105
			W	0.2				2.0	42.8		32.0	78.0		0.1

Tabell 6. Eldjarn 21-31 juli 1984. Bunntrålfangster i antall og vekt (kg) pr. 3 naut. mil.

St nr.	Pos.	Dyp	Antall vekt	0-gruppe			Eldre fisk					Andre	
				Torsk	Hyse	Hvitting	Øyepål	Torsk	Hyse	Hvitting	Øyepål		Sel
230	N60°44' E03°17'	325	N					8		194	6		2254
			W					0.8		7.4	17.7		372.2
232	"60°42' "03°01'	160	N					305		3435	4		285
			W					34.1		88.5	8.0		27.2
233	"60°45' "01°11'	145	N				4	324	18	4638	93		60
			W				2.5	40.8	8.6	166.2	152.1		-
234	"60°45' "00°26'	130	N				1	11	3	421	39		5
			W				4.2	2.4	1.2	8.1	29.0		0.3
235	"60°45' W00°13'	90	N				3	35		565	820		124
			W				10.5	15.5		11.5	580.0		9.9
237	"59°52' E01°01'	113	N					15	1	113	6		4
			W					2.1	0.5	2.1	7.7		0.7
239	"59°53' "03°04'	126	N					10		13	2963		16
			W					0.8		0.4	1320.0		1.5
240	"59°37' "02°53'	110	N		12			118	10	228	28		41
			W					22.5	3.3	5.8	33.5		8.0
243	"59°37' "00°01'	128	N				8	873	87	32946	19	109	
			W				4.5	100.0	36.6	460.0	55.0	13.8	
249	"59°22' "03°00'	132	N		12		6	478	26	2236	812		141
			W				6.8	65.0	9.8	53.2	368.6		10.8
250	"59°07' "02°00'	112	N		5		1	59	7	53	21		5
			W				0.7	8.2	2.1	1.7	17.0		
251	"59°07' "00°53'	115	N		3		19	483	40	6780	4	64	75
			W				14.3	45.3	19.7	204.0	13.8	8.6	7.5
253	"59°07' W00°37'	125	N				6	540	92	12628	6	40	140
			W				33.5	42.0	39.2	339.6	18.8	10.0	6.0
256	"58°51' E00°24'	143	N					1		9		3	1
			W					0.3		0.3			
258	"58°54' "03°27'	156	N								2		
			W								2.9		
259	"58°35' "01°42'	113	N				2	847	14	4137	14	7	67
			W				8.0	67.6	3.5	87.5	33.5		6.3
261	"58°35' "01°09'	106	N				1	576	392	6448		1900	128
			W				7.6	54.4	108.0	172.0		460.0	7.2
264	"58°10' W01°05'	111	N		6			1164	540	8256		1050	193
			W					90.0	127.2	206.4		105.0	17.3
265	"57°15' "00°32'	77	N		17		4	2035	909	176		441	477
			W				1.3	243.0	189.0	4.5		66.2	41.1
266	"57°35' E00°09'	94	N		3			204	104	639		2109	118
			W					23.1	22.3	15.2		321.5	11.2
271	"58°16' "03°05'	79	N		3		6	10	285	30		4	44
			W					7.8	48.8	5.2		2.7	16.4

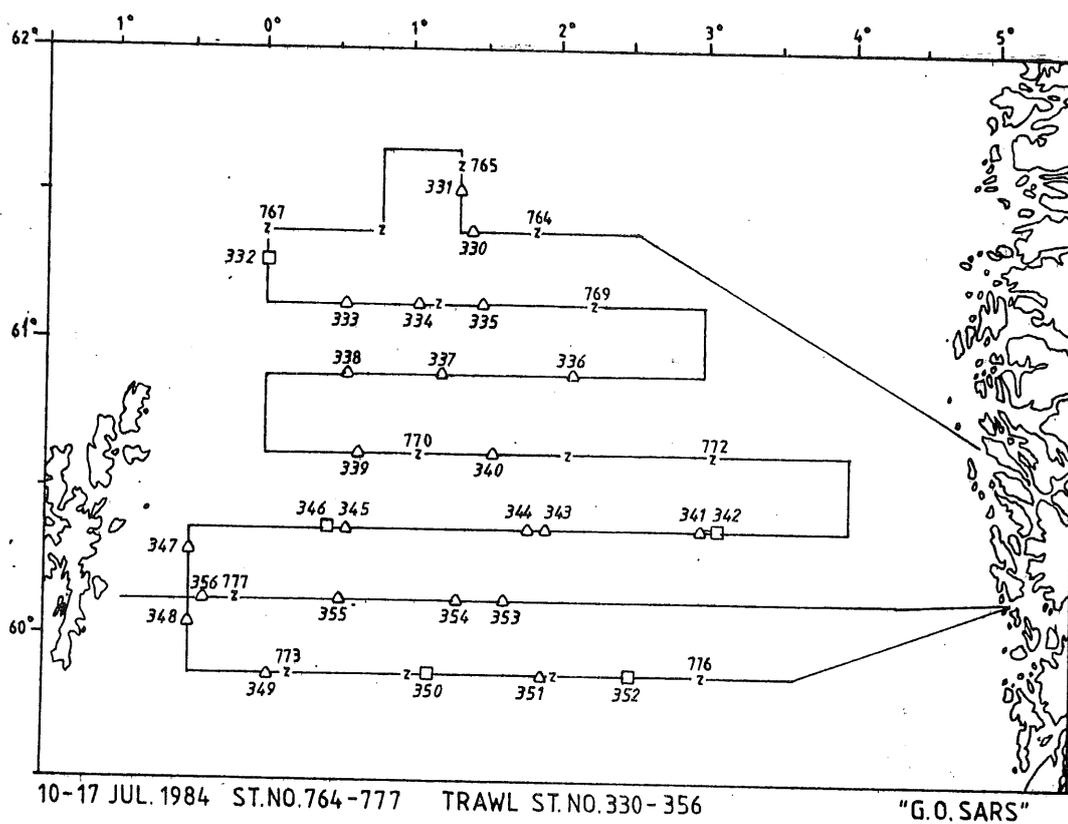

Fig.1. F/F "G.O.Sars". Kurser og stasjoner, 10-17 juli 1984.

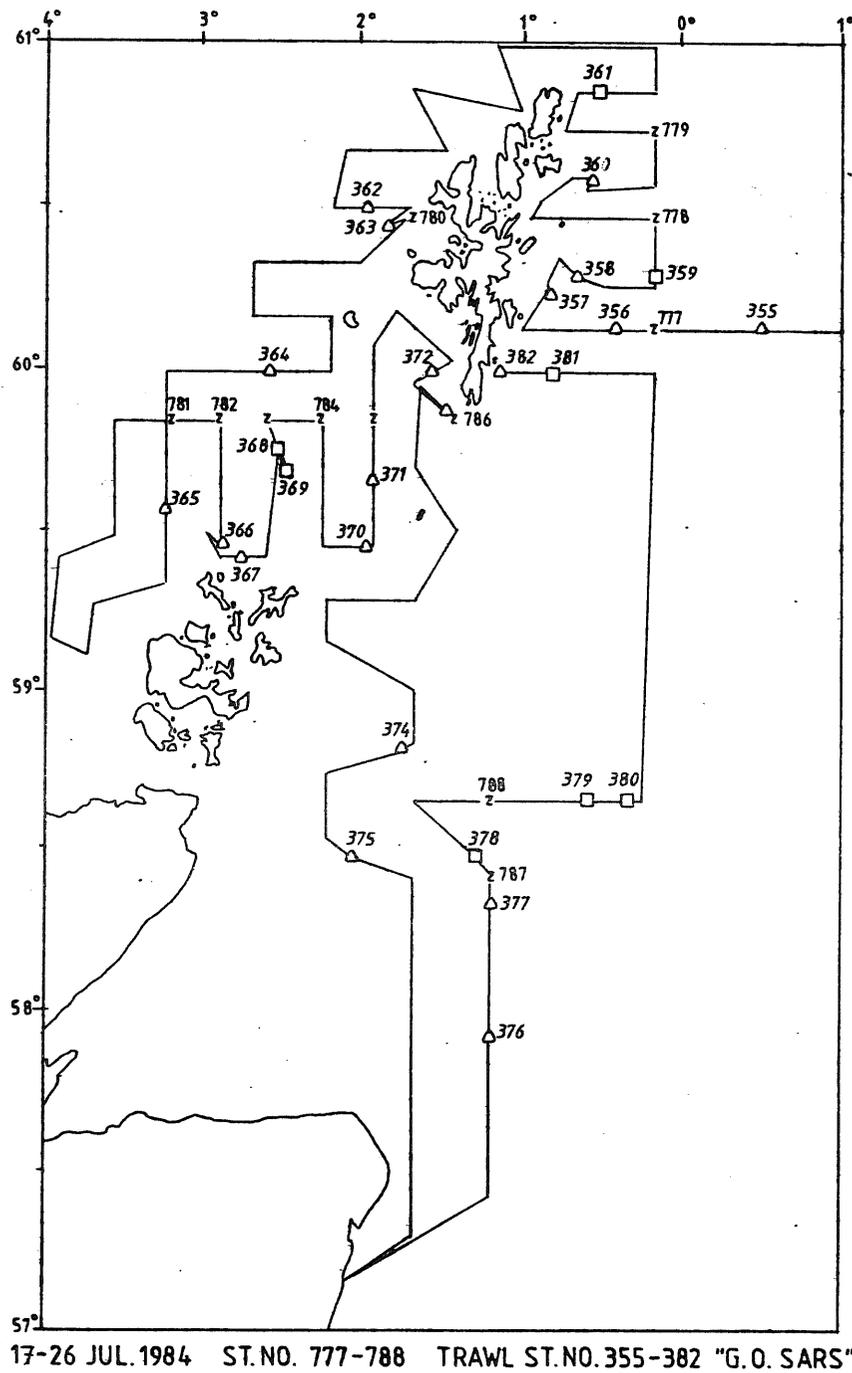

Fig.2. F/F "G.O.Sars". Kurser og stasjoner, 17-26.

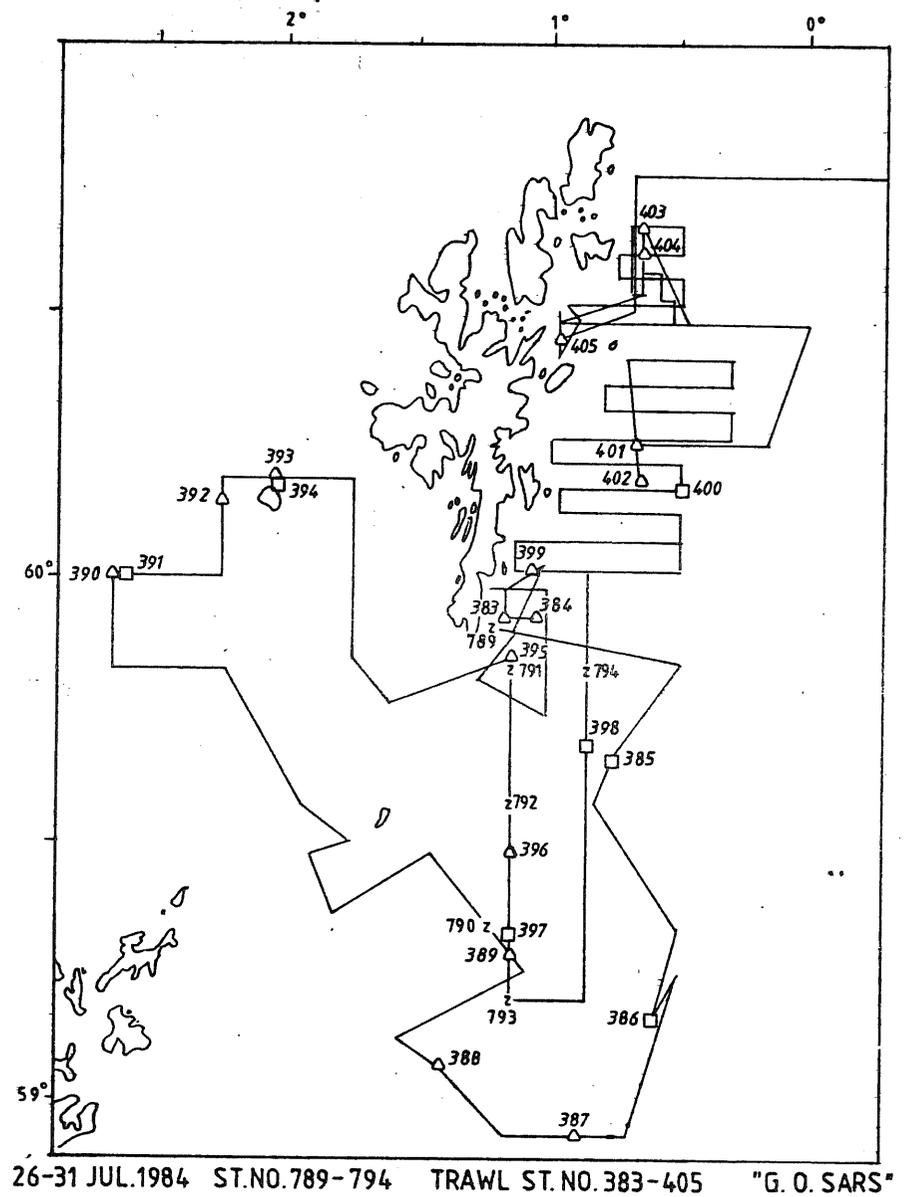

Fig.3. F/F "G.O.Sars". Kurser og stasjoner 26-31

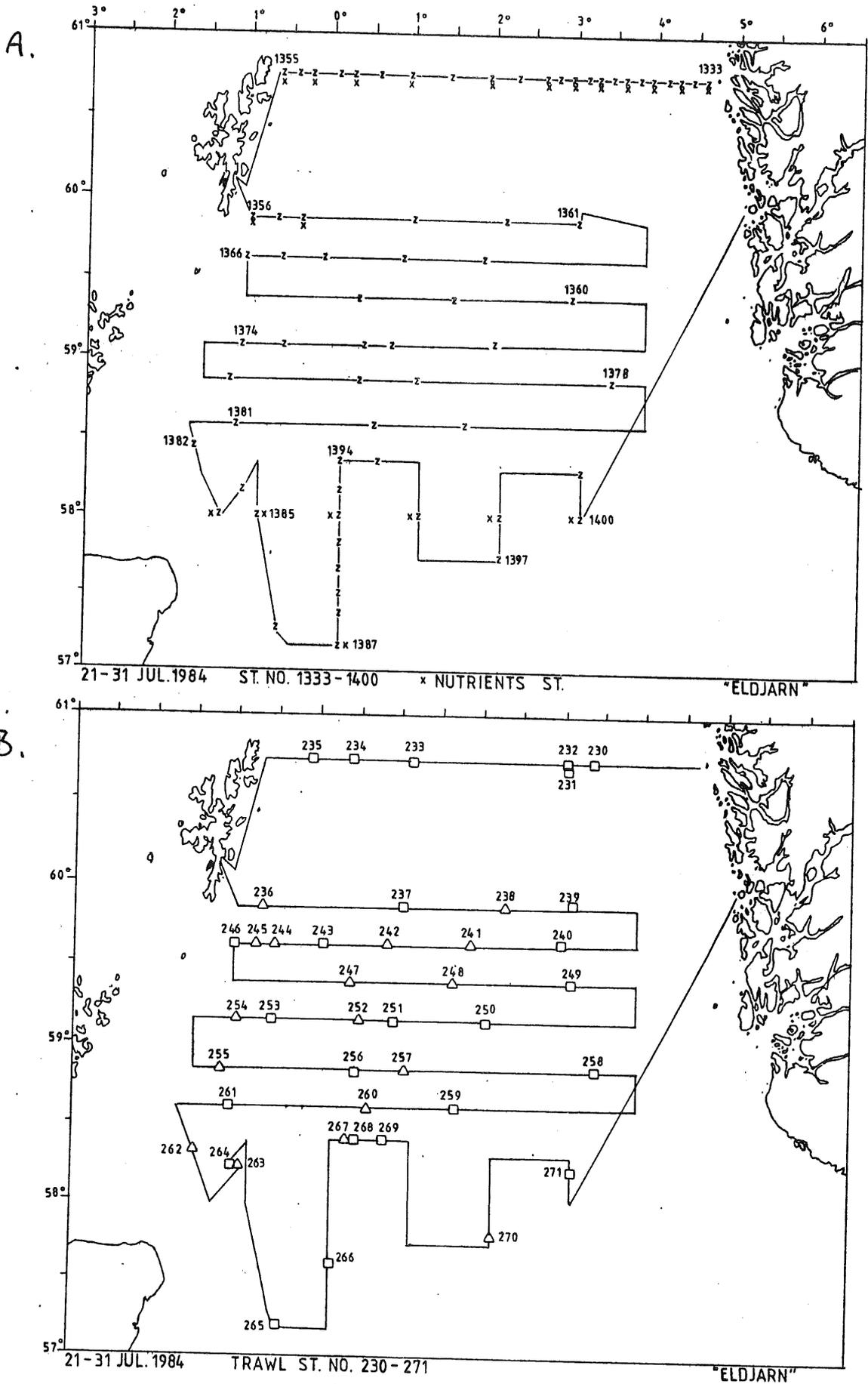

Fig. 4. F/F "Eldjarn", 21-31 juli 1984. Kurser og hydrografiske stasjoner (A) og kurser og trålstasjoner (B).

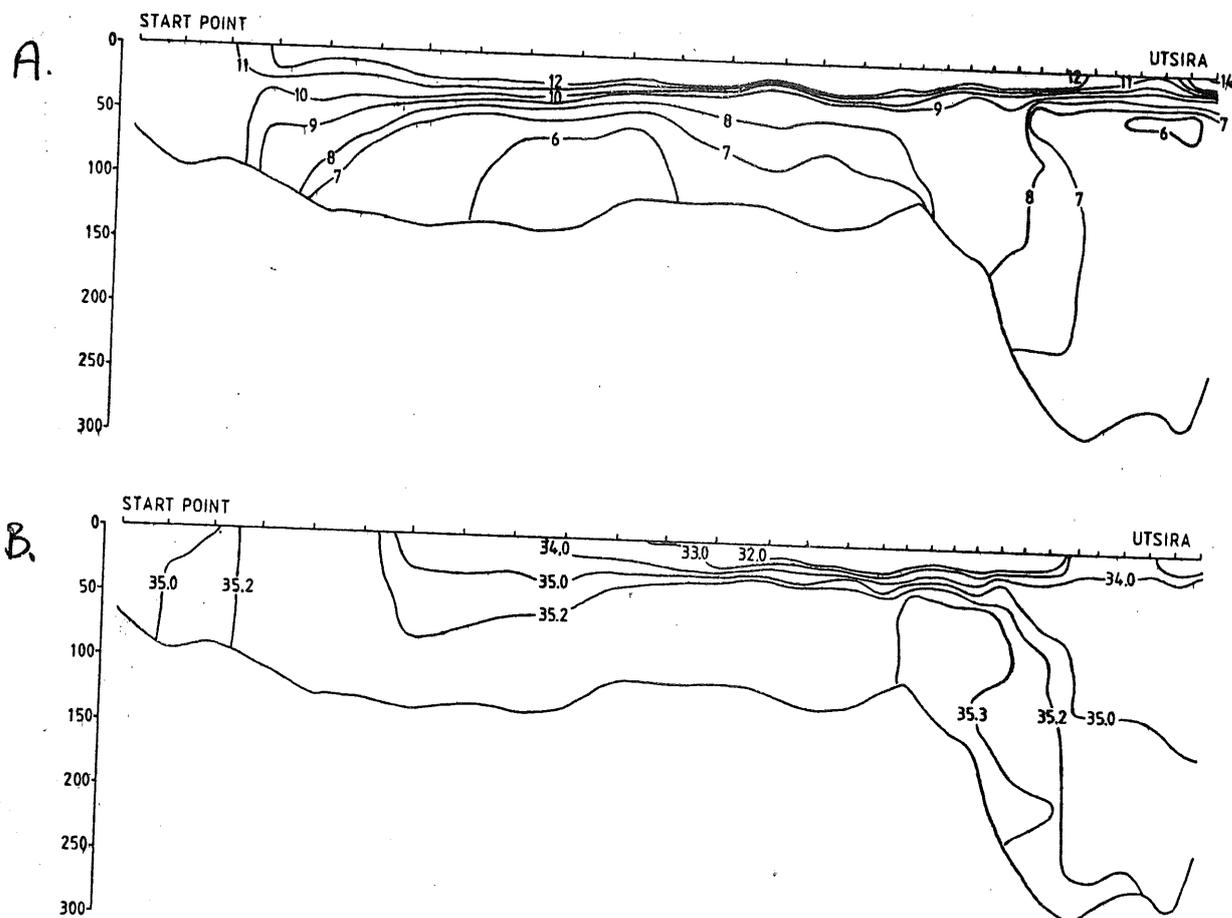

Fig.5. Snittet Utsira - Start Point "Eldjarn" i juli 1984.
Temperatur (A),, og saltholdighet (B).

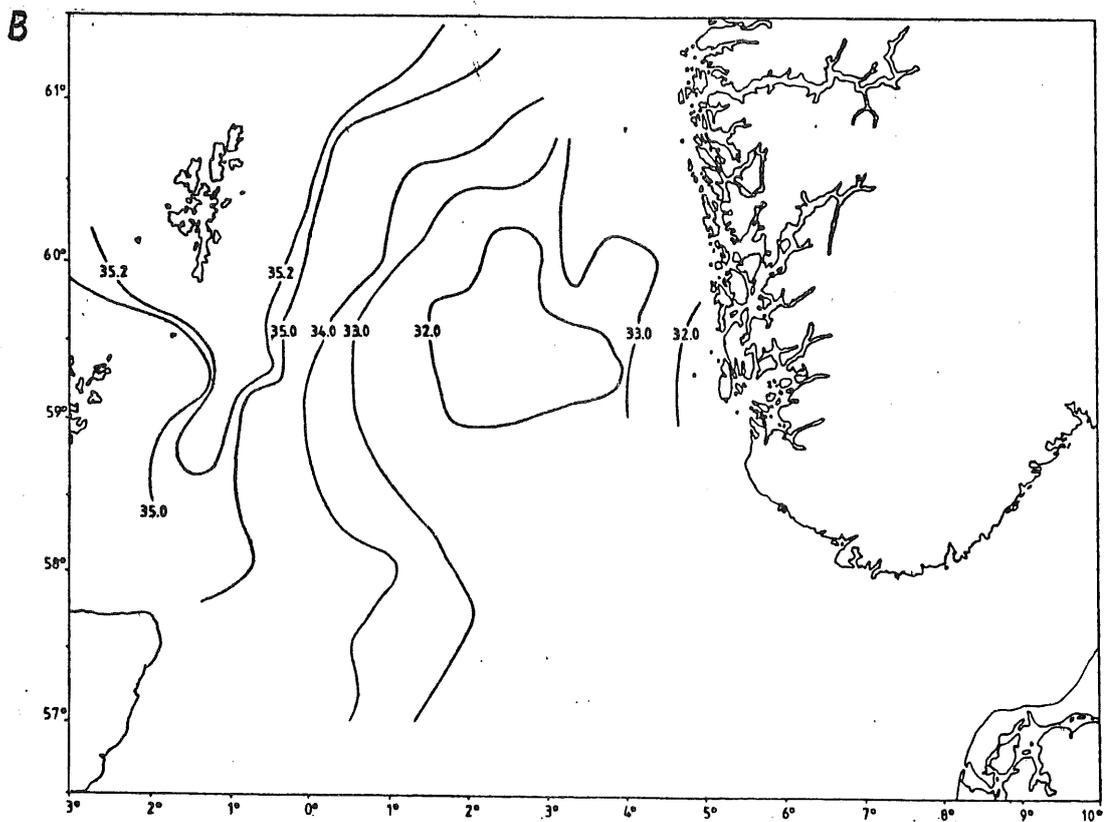
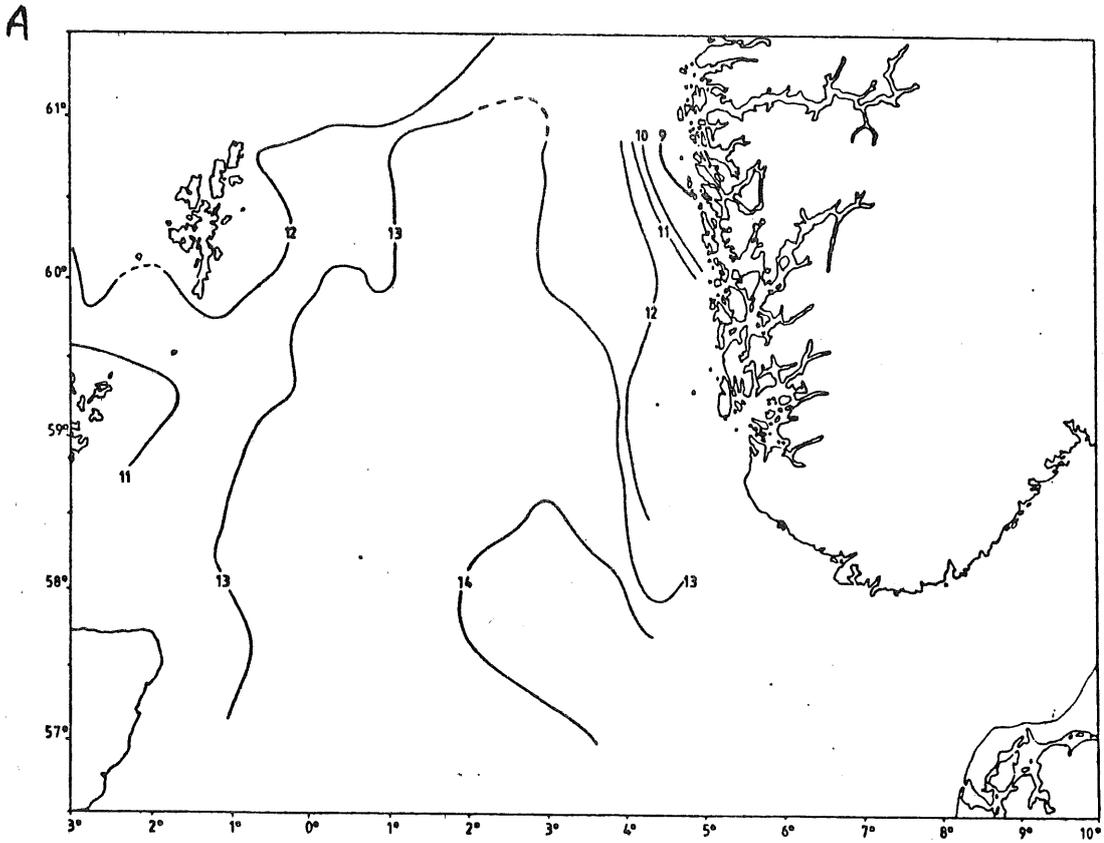

Fig. 6. Nordlige Nordsjøen, juli 1984. Temperatur (A) og saltholdighet (B) i overflaten.

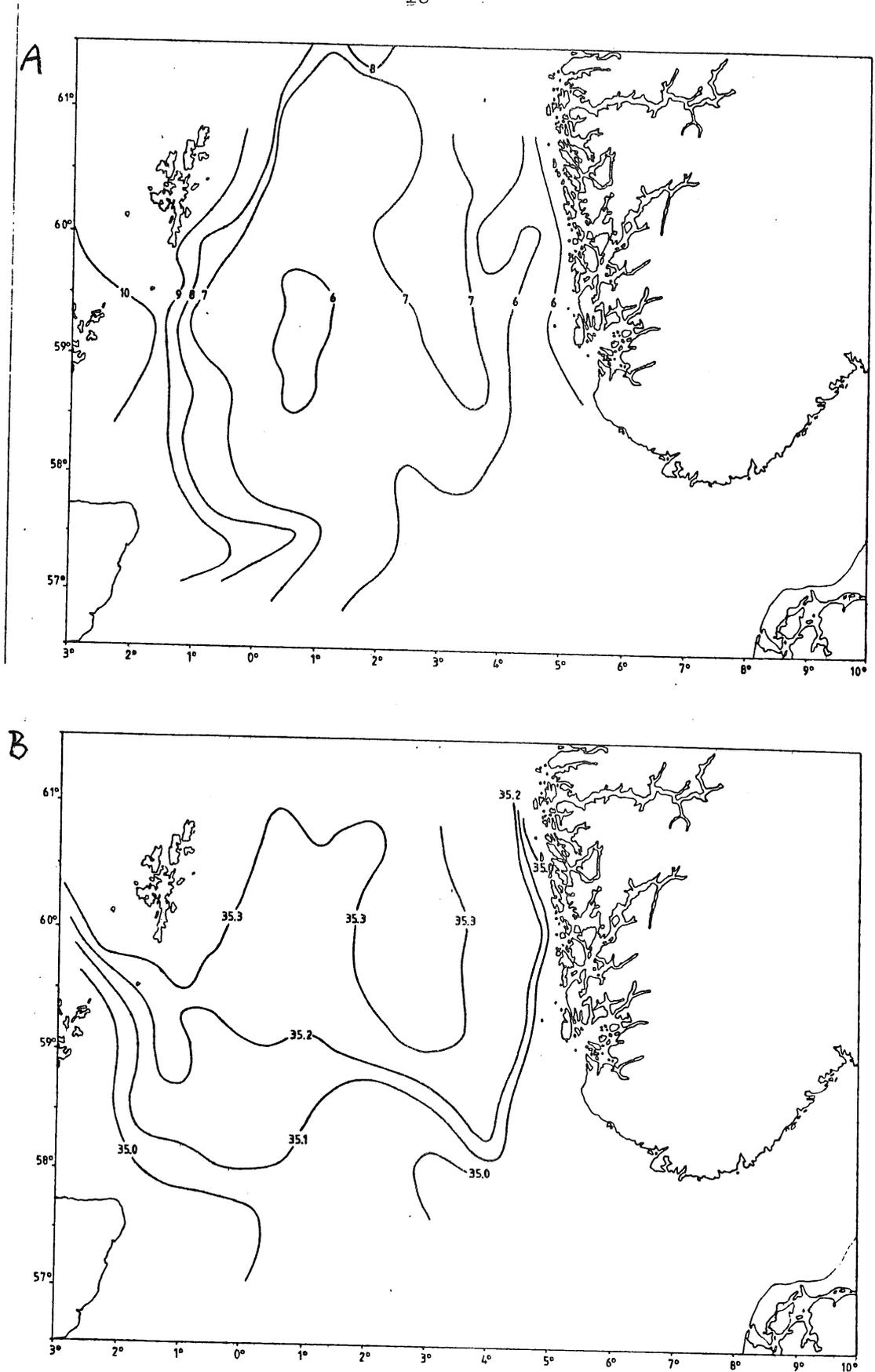

Fig. 7. Nordlige Nordsjøen, juli 1984. Temperatur (A) og saltholdighet (B) ved bunnen.

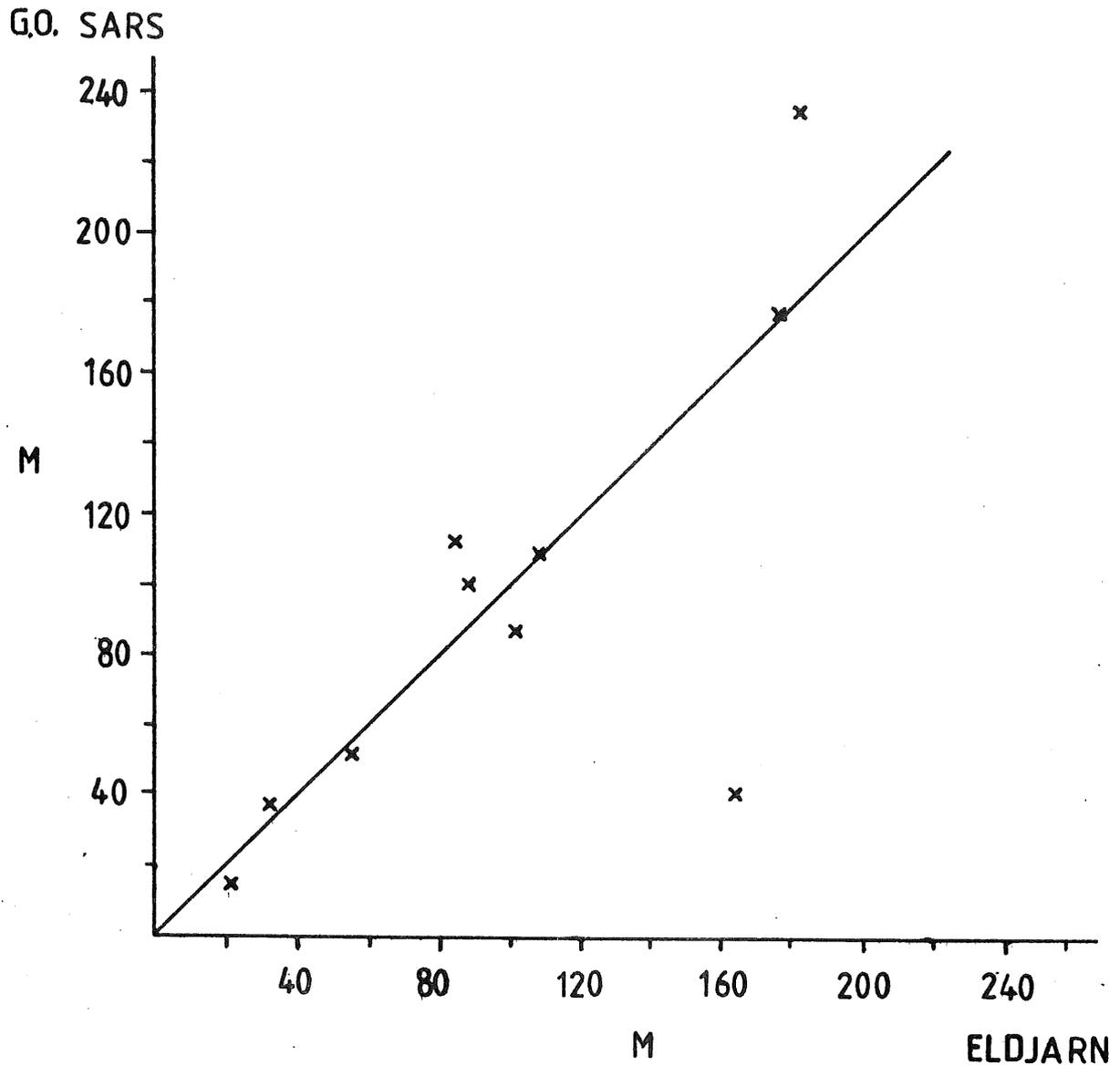

Fig.8. Forholdet mellom midlere integratorverdier av 0-gruppe fisk innenfor statistiske rektangler dekket av F/F "G.O.Sars" og F/F "Eldjarn" i juli 1984. Til sammenligning er inntegnet den ideelle linjen mellom fartøyene.

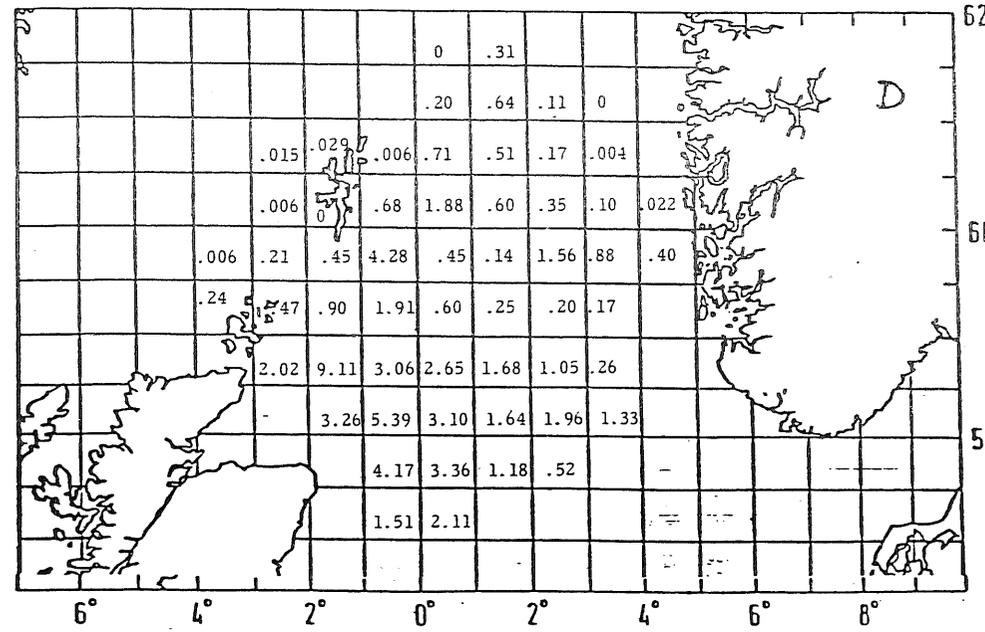
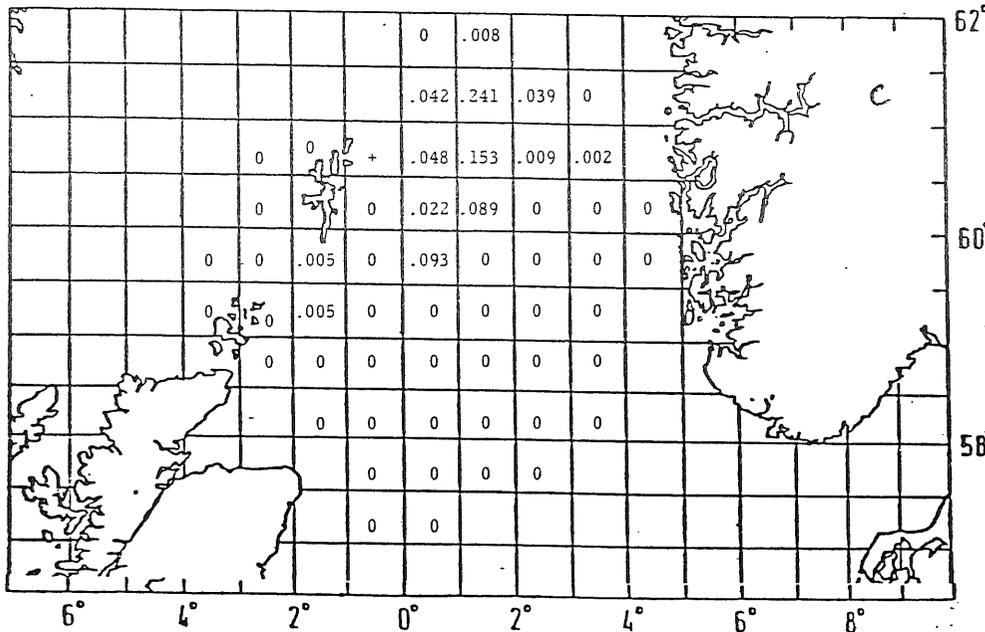
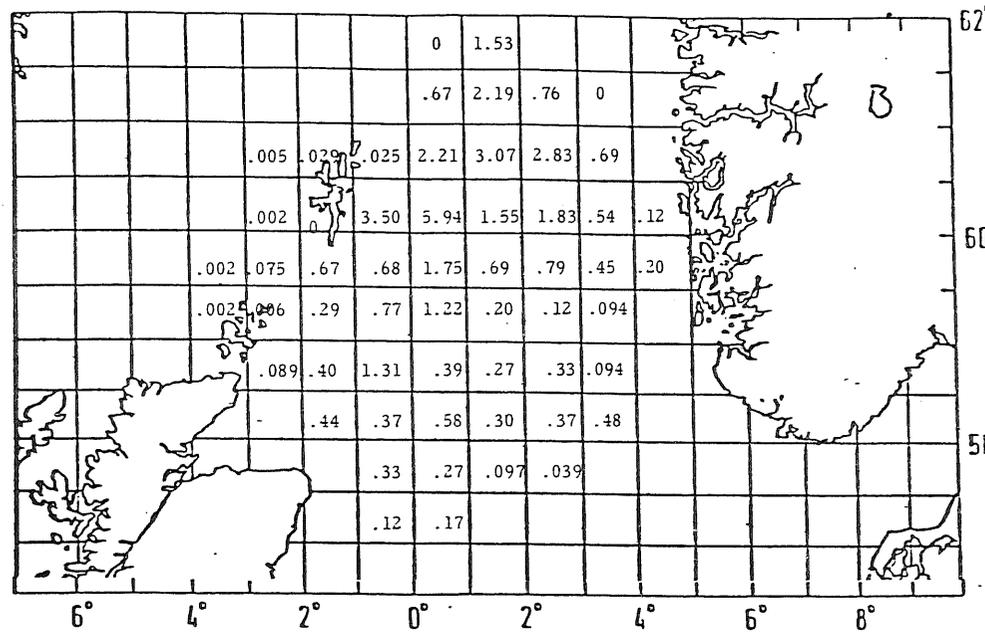
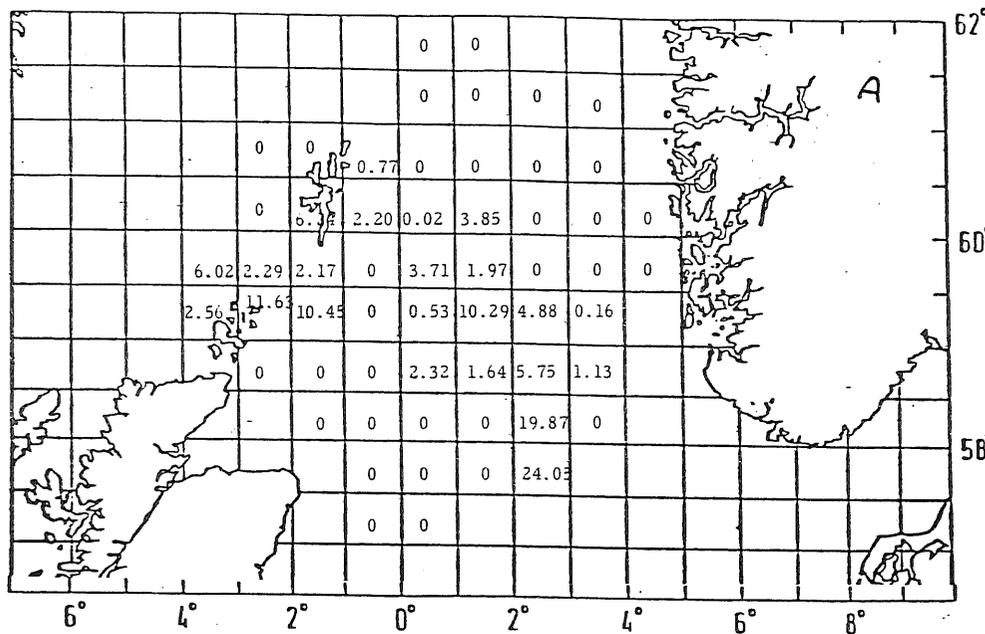

Fig. 9. Fordeling og tallrikhet av 0-gruppe torskfisk i juli 1984: Øyepål (A), forsk (B), hyse (C) og hvitting (D). Tallene angir milliarder fisk r rute.

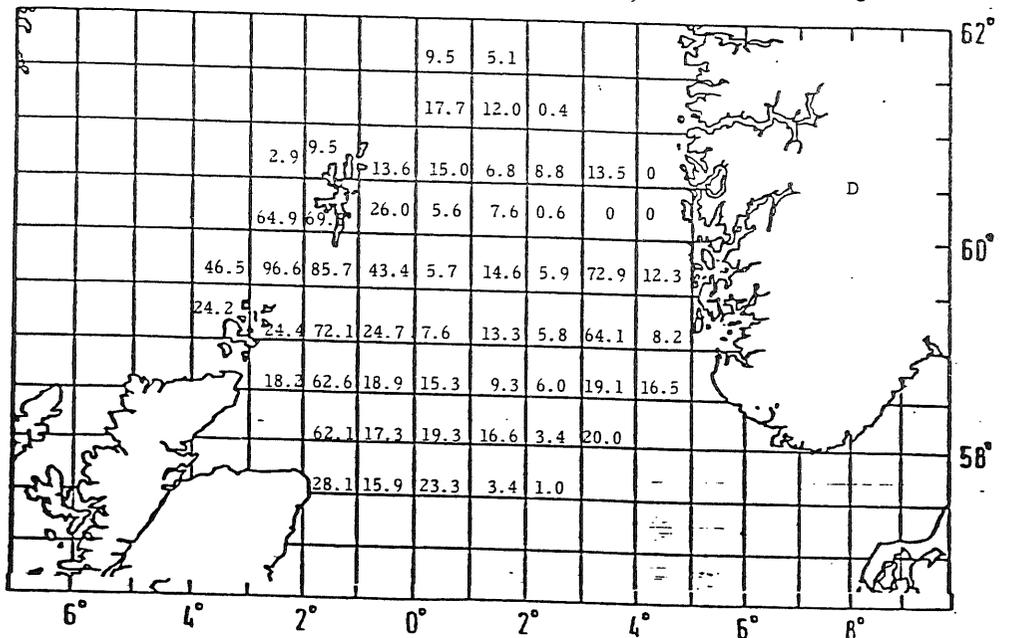
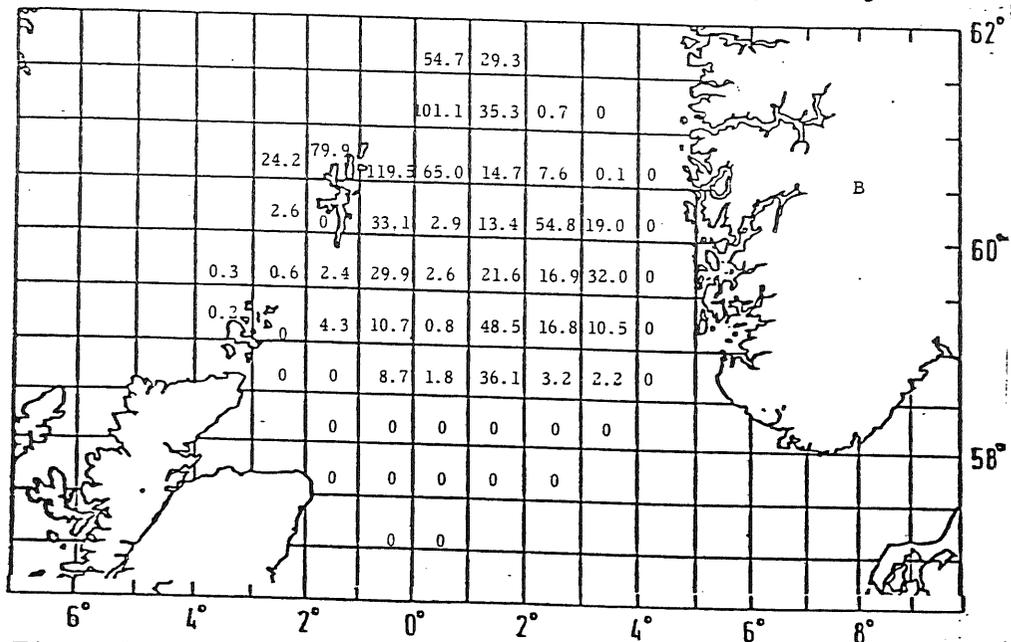
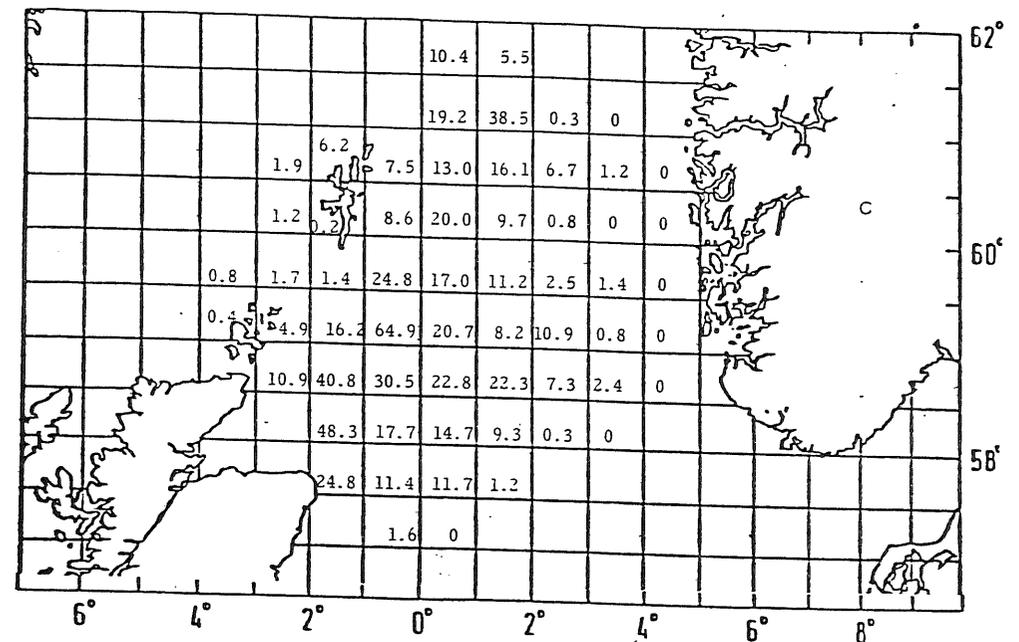
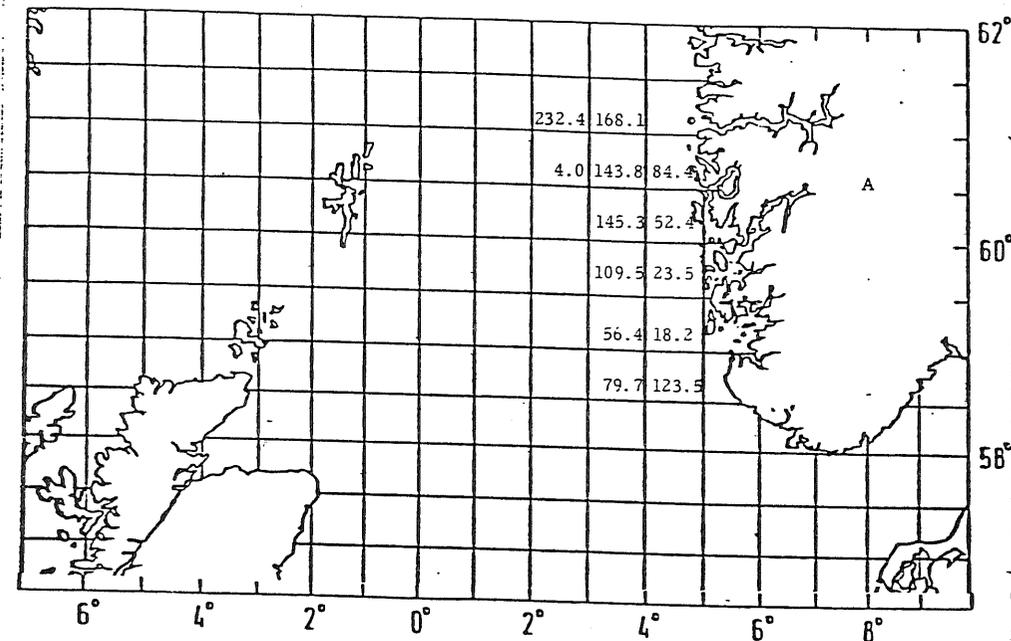

Fig. 10. Fordeling og mengde av pelagisk fisk og bunnfisk: Kolmule (A), sei (B), øyepål (C) og annen bunnfisk (D). Tallene angir gjennomsnittlig integratorverdi pr. rute.